

In Memoriam Tóth Lajos

Újvári Feri, a Gödöllői Agráregyetemen volt csoporttársam. Ő, az évek alatt komótosan haladt az elérhető csúcok hazájába, mígnem a csongrádi Petőfi tsz elnöke nem lett. Ebbéli minőségében a fáma szerint-túl becsületesnek bizonyult. Apósát, Tóth Lajost, általa ismertem meg tanyasi portáján, illetve az ehhez kapcsolódó életforma első számú főhadiszállásán a csongrádi a Szép utca 13-ban, a Tisza gát tövében.

-Az idők során sikerült elrejtünk három szopós csikót. Ezekkel kezdtük az életet. .Mi más tanyáján, egy kamrában kezdtük a magunk sorsát, de bírtuk a sok dolgot. Az erőnkön kívül az eszünket is használtuk, így azután szépen gyarapodtunk. Aztán amikor már mindenünk megvolt, 1960-ban betagosítottak, bekényszerítettek a tsz-be. Nem maradhattam ki belőle, mert a gazdatársak mind rám figyeltek. „Ha Tóth Lajos aláír, mi is belépünk” — mondták. Az én ellenkezésem ellen-szervezésnek számított volna.

Két fiú volt a családban. Az ipám az egyiket iparosnak, tisztviselőnek szánta, a másikat, hogy legyen, aki átveszi a gazdálkodást, parasztiak. Ez utóbbi sorsra engem jelölt ki. végig mentem minden grádicson. Voltam libapásztor, kanász, gulyás, lovász. Úgy is mondhatom, a szüleim cselédje minden.. Nem törődtek akkor így a gyerekkel. Véresre szurkálta a lábamat a tarló, ahogy a disznókat hajtottam. Volt olyan gyerek, aki otthagya apját-anyját, olyan kegyetlenek voltak vele...

Aztán ránk jött a háború. „Mindegy, ha elvisznek is mindenünket, csak az életünk maradjon meg” — mondogatta apám, mert, hogy sokan elpusztultak a környéken. A szomszédban „tévedésből” mindenkit agyonlőttek az oroszok, mert partizánnak vélték a városból a tanyavilágba menekülő civileket. De egyszer ennek is vége lett, elvonult a front. Még távolról hallatszott az ágyúdörgés, de a paraszt már vetett, azon gondolkozott, hogyan legyen kenyér. Valahogy sikerült elrejtünk három szopós csikót. Ezekkel kezdtük az életet, meg egy-két tehénnel. Lovak híján ezeket fogtuk az eke elé. Elég gyorsan talpra álltunk.

A Rákosi-rendszer aztán megint kifosztott bennünket, jobban, mint a háború tette volt. Kuláklistára kerültünk, s utóbb már annyit zaklattak, hogy felajánlottuk az államnak a földeket,

Egyszer volt egy ember...

Írta: Valkó Béla

2019. április 15. hétfő, 10:32

---

de már annak sem kellett. Az apám ugyan megmenekült az internálástól, de rendőri felügyelet alá került. Este nyolc után már nem hagyhatta el a lakását. Rákosiék szinte a halálba kergették a szorgalmas magyar parasztságot. Máté Istvánt a Nagyrétben puskatussal verték agyon. Máté Rókus pedig — M. I. névrokona — attól való félelmében, hogy elhurcolják, felakasztotta magát. Mondtam apámnak, osszuk szét a földet a testvérek és közte, hogy levegyenek a listáról bennünket, de éjjelt nappallá téve dolgoztunk a feleségemmel. A szezonmunkák idején alig egy-két órát aludtunk.

Beléptem, de nem törtem meg. Amúgy mindig is szerettem többnek lenni más egyszerű embernél. Így tsz-tagként is szinte nagygazdaságot vittem a háztájiban. Több volt az irigyem, mint aki megbecsült, és fájt, amikor hozzám dörzsölték a szaros csizmájukat, hogy na, maga is csak azért jött be a közösbe, mert nem szeret dolgozni. Ami persze szemenszedett hazugság. Vénségemre is hajnali négykor kelek, este kilenckor fekszem. Nyáron még kevesebbet alszom. Mindig mozgékony ember voltam, csoda, hogy még így bírom. Pedig csődörökkel bántam, amelyeknek más a közelébe se mehetett. Egy megrúgott úgy, hogy megrepedt a koponyám, másszor egy szeles tehén a szarvával az arccsontom törte be.

A közgyűlésen is megmondtam, ne féljete az újrakezdéstől, a mezőgazdaságnak jövője van. Mert én újra kezdem, akár 70 évesen is. Van húsz marhám, két lovam és bőven szervestrágyám is. A műtrágya, a vegyszer kiélte a földeket, de én bebizonyítom, hogy helyre lehet őket hozni. Persze, meg kell, gondolja, aki belevág a gazdálkodásba. Félek, lesznek olyanok, akik fölveszik a kölcsönt, aztán kalapot, túsarkú cipőt, színes tévét vesznek rajta a feleségüknek, és egy év múlva megjelennek a bankban, hogy nem volt szerencsém, elúszott a pénz. Szeretnék most már egy embert segítségül magam mellé, de nehéz találni. A múltkorában is idejött valaki. Két hónapig bírta, aztán vette a kalapját, tovább állt. Azt mondta, a bűdös istállószag megérzik a ruháján, és azt nem viseli el az élettársa. Pedig napi két liter bort is megivott, az asztalomnál azt ette, amit én, és rendesen megfizettem.

Dehogy akarom én vissza azt a robotos régi világot. Talán sokan inkább öngyilkosok lennének, minthogy annyit dolgozzanak, mint én vagy a családom. Magam sem győzném gépek nélkül. A baj az, hogy a gépek nagyon drágák, s az alkatrész is, s hogy a monopolisták lefölözik a hasznot, hogy a termény nagyon sok kézen megy sikerült elrejtünk három szopós csikót. Ezekkel kezdtük az életet, keresztül az ember a saját szervezetén belül. Én úgy veszem ki, kevesen képviselik a parasztságot az Országgyűlésben, a mi embereinknek szavuk alig van. S ha kérnek valamit, vagy sikerül elérni, vagy nem.

Biztosan élhettem volna könnyebben, s talán igaza van a feleségemnek, aki folyton azzal szorongat: ne dolgozz már annyit. Való igaz, nem jártam a Balatonnál, de nekem már az is elég, ha a lakásomban megpihenhetek. Vettem egy házat, egy tanyát magunknak és a gyerekeknek, taníttattuk őket. A csongrádi tanyavilágban magam féle egy se ért el ennyit, mint én. S ha kevés sikerült elrejtünk három szopós csikót. Ezekkel kezdtük az életet, s is jutott a „boldogságból”, azt azért elmondhatom, mindig szerettem a szép asszonyt, a bort s a lovat. Nekem az volt a legnagyobb bűnöm, hogy túlságosan is odavoltam a földért, a munkáért... Őt unokám van, jó családom. Most még elintézem a földem dolgát, s talán jövőre mégiscsak

Egyszer volt egy ember...

Írta: Valkó Béla

2019. április 15. hétfő, 10:32

átadom a gyepelőt.

Hogy miről álmodom? A fiatalságról. Hogy befogok például a szán elé, elindulunk a cífraszerszámos lovakkal, nyakukban a pergőcsengővel. Fekete suba van rajtam, és megfordulnak az emberek utánunk a Nagy utcán..

Valkó Béla

1992. június 5. Heti Magyarország